

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Verba Concilij Lateranensis non continent damnationem superioris
sententiæ. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

44. lam partem demonstrare potest: cum non ex natura rerum, sed ex Dei sola voluntate pendeat, tali, aut tali puncto temporis Angelos produci: Dei autem voluntatem nulla ratione inuestigare possumus nisi ex iis, quæ facta videmus: cum igitur non constet: utrum Angeli simul duratione cum creatura corporea, aut multo ante producti fuerint: nihil de voluntate Dei circa punctum productionis ipsum ex ipsis rebus intelligere possumus.

CAPVT IV.

Verba Conc. Later. non continent damnationem
superioris sententia.

59. Tameris concederemus Ecclesiam potuisse tanquam certum contra prædictos Patres definire, Angelos simul tempore cum creatura corporea fuisse productos: sed ad hoc optimum ac firmum fundamentum habuisse: nihilominus verbis concilij id non fuisse definitum, graues Theologi nostri temporis cum Caiet. in hoc artic. 5. Bibliotheca sancta, annotat. 5. non immerito arbitrantur. Vt autem verba concilij cap. præced. citata, quibus videbatur hæc sententia contra Nazianz. definita, Caiet. interpretetur, notat, non tam verba ipsa concilij, quem mentem illius attendendam esse: mens autem concilij fuit errorem Origenis damnare, qui dicebat, Deum à principio solum creaturas spirituales fecisse: postea vero, quibusdam illarum peccantibus, corpora creasse, ut in illa tanquam in ergastulum eas immitteret, & ibi puniret: & hac occasione omnem creaturam corpoream creasse, quæ secundum se bona non est, nec alias, nisi ex occasione prædicta crearetur. Hunc autem errorem damnatum fuisse in concilio expresse assert. S. Th. in opus. 23. ante med. Ex quo infert Caietan. hoc modo: quamuis Decretalis illa utrumque verbis suis complectatur, & quod tam spiritualis creatura quam corporea vnaquæque per se, & non occasione alterius producta fuerit à Deo, & quod simul duratione in initio temporis corporea cum spirituali condita fuerit: tamen illud prius, tantum ut certum contra Orig. definit. Verum S. Thom. in eo opus. solum asserit, ita illa decretali Concil. Lat. damnari errorem illum Orig. at vero utrum verba concilij debeant intelligi solum in eo sensu, ut error Origen. damnetur: an etiam ut definiatur, utramque creaturam simul duratione fuisse productam, S. Th. non docet: cumque explicans in eo opusculo illam decretalem nihil dicat de productione Angelorum cum creatura corporea: manifeste indicauit, in ea nihil de hac re definitum esse. Adde quod cum in hoc articulo aperte dicat, nihil contra opinionem Nazianz. ab Ecclesia fuisse declaratum: de mente S. Thom. in hac re non licet ambigere. Constat etiam ex illo opusculo, absque fundamento aliquos Thomistas, ut refert Caiet. dixisse, ideo S. Th. in hoc art. existimasse nihil contra Nazianz. Ecclesiam decreuisse, quia illius decreti Concilij Lat. notitiam non habuit: siquidem decretum illud ex professo explicauit in illo opus. 23. dicunt tamen Thomistæ illi, prædictum opusculum non esse doctoris Angelici, & in hanc sententiam consentire videtur Ferrar. loco citat. Ceterum quamuis opusculum illud non esset S. Th. decretum Concilij Lat. ignorat ipse non potuit: tum quia concilium illud ante tempora

ARTIC. III.

ipsum S. Thom. celebratum est: tum etiam quia & decretales Epistolæ temporis ipsius tam conciliorum erant.

Hanc interpretationem Caiet. & Saxi Senen. quam adhibuit verbis concilij primum nonnulli ex eo impugnant, quod ille error Origen. iamdudum erat ab Ecclesia damnatus: ergo non fuit iterum in concilio illo aliquid contra Origenem definitum. Deinde quia concilium illud non fuit congregatum contra errores Origenis, sed contra Ioachim Abbatem, & Almericum male de Trinitate sentientes. Hæc tamen rationes contra Caiet. interpretationem parum roboris habent. Nam quamquam concilium illud congregatum non fuerit contra errores Origenis, sed Ioachim & Almerici, potuit tamen obiter damnari error Origenis: cum multa etiam alia definitum in 2. cap. illius Concilij, ubi ponitur symbolum fidei, antequam in 2. cap. error Ioach. & Almerici damnetur. In primo enim cap. multa de sacramentis præmittuntur, ad quorum definitionem concilium congregatum non fuerat. Ponit igitur concilium & errorem Origenis obiter damnare, ut ita integrum fidei symbolum præmitteret. Præterea quod ille error Origenis damnatus fuisse in concilio 5. Constantinopolitano, cuius canon. 17. h. 1. lib. 17. h. 1. ca. 23. nihil obstat, quo minus iterum in prædicto Concilio Later. damnaretur. Nam & in Concil. Trid. sess. 11. ca. 2. & 2. canone, confutantur aliqua Pelagij dogmata iam diu in Conciliis Mileuitano, & Alciense damnata. Ego quidem existimo, errorem illum Origenis non fuisse damnatum in Concilio Later. in qua re à Caiet. disentione fuisse in eo definitum, Angelos simul duratione temporis cum creatura corporea creatos esse, in quo cum eodem Caiet. conuenio: alia tamen ratione in hanc sententiam adducor: nam si cum Caietano sententiam concederemus, verbis ipsis concilij plane contineri definitionem hanc, quam aduersarij contumaciter frustra de alia intentione concilij damnatumus: ut enim supra dicebamus, quamuis ad id non fuisset concilium congregatum, si tamen verbis id semel definitum, non liceret de veritate talis definitionis ambigere. Quod si particula illa simul, qua vtitur Concilium Later. in illa definitione, denotaret temporis durationem, & proinde Angelos simul duratione cum creatura corporea fuisse creatos, non possemus non asserere, id fuisse à Pontifice tanquam certum fidei dogma definitum: præmittit enim in principio cap. Familia existimus, & simpliciter consistimus, & sub hac forma subiungit, Deum utramque de nihilo simul condidisse creaturam: ex qua forma plane colligitur, fuisse dogma illud à concilio definitum. Enitimo igitur, concilium non definisse, Angelos simul duratione cum creatura corporea conditos fuisse: nam particula, simul, quæ hoc significare videbatur, non semper refertur ad durationem, sed aliquando significat idem, quod, pariter, ut cap. 2. notauimus. Possumus igitur interpretari mentem & verba concilij, sicut cap. 2. explicauimus illud Eccles. 18. Creauit omnia simul. Hæc autem interpretatio ex eo mihi maxime probatur, quia nihil omnino referebat ad symbolum illud fidei, quod concilij præmittere volebat: tunc nouiter definitum utramque creaturam simul duratione à Deo fuisse productam: utramque vero pariter à Deo fuisse

creata, plurimum intererat ad explicandum articulum Dei omnipotentis, & Creatoris. Cumque nullum fuerit concilio firmum fundamentum ad definiendum, simul tempore omnia fuisse creata: ut cap. 3. ostensum est: non debemus existimare, id voluisse concilium definire. Quocirca consulto dixit concilium, *Simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam*: non tamen dixit, simul tempore ut definiret, utramque pariter creaturam habuisse initium suae durationis, quamvis non simul eodem temporis puncto. Eodem sensu explicabimus inf. cap. ult. in solut. 4. rationis particulam, *recum*, in illo Job 40. *Ece Behemoth, quem feci tecum*. Quae sane particula idem quod simul duratione significare videbatur.

At dicat aliquis, tempus incepit cum motu corporae creaturae, & Angelus incepit ab initio temporis: hac enim ratione inquit Aug. 11. de ciuit. Dei cap. 6. ante mundum non fuisse tempus, quia nulla erat creatura, cuius moribus tempus ageretur: quem sequuntur Hug. de S. Vi. & Magister seq. cap. allegandi: ergo Angelus in eodem temporis momento cum creatura corporea incepit. Respondeo, initium temporis non usurpari concilio pro initio illius, quod communiter tempus appellamus, quod est in motu corporis caelestis, quodque pro mensura aliarum motuum & durationum nobis est: sed sumptum pro initio cuiuscumque durationis, etiam permanentis, qualis est duratio substantiae Angeli: qua ratione etiam si nulla creatura corporea creata esset, possemus dicere, Angelum non ab aeterno, sed initio durationis conditum fuisse, si post non esse creatus esset, perinde igitur est, creati ab initio temporis, & non ab aeterno creati. Hoc autem definire, necessarium videbatur, ut articulus creationis exacte explicaretur.

CAPUT V.

Angelos simul duratione cum creatura corporea conditos fuisse, probabilior opinio fert.

Probabilior multo sententia est eorum, qui affirmant, Angelos simul duratione cum creatura corporea creatos fuisse: tamen, ut ex superioribus constat, opposita sententia nec erroris, nec temeritatis infirmulari debeat. Hanc docuit primum ex Patribus Latinis Aug. lib. 11. de ciuit. Dei cap. 6. & 9. & 22. contra Faustum c. 1. & 2. lib. de Genesi ad lit. cap. 7. & 8. quamuis in lib. de Incarnat. verbi cap. 6. dicat incertum esse quando fiat Angeli creati: si tamen hic liber est Augustini. Et lib. imperfecto super Genes. cap. 3. rem hanc secretissimam appellat, & humanis coelestibus impenetrabilem. Id etiam tradiderunt Beda in Hexam. parum post initium in 4. tom. Hugo de S. Victor lib. 1. de sacramentis part. 5. c. 3. & 4. & Rupert lib. 1. in Genes. c. 10. & 11. refertur etiam Greg. Mag. lib. 32. moralium cap. 9. alias 10. ubi inquit, simul ut caelum, & terra dicuntur facta, intelligi corporea & spiritalia. Deinde ex Graecis Patribus consentiunt Epiph. haeresi 65. ante medium, & Theodor. qu. 3. in Genes. postremo Scholastici cum Magistro in 2. dist. 2. quos sigillatim referre opus non est. Idem etiam sentit S. Thom. cum Caietan. aliisque Thomistis in hoc articulo. Quae sane sententia cum neque Scriptura nec traditione, nec Ecclesiae decreto plane definita sit, ut supra monstrauius, restat, ut hac sola ratione probabiliori a nobis confirmetur.

Si Angeli boni, & mali ante mundum corporeum creati sunt: aut multis ante seculis, aut paruo ante spatio creati sunt. Si multis ante seculis, ut expresse docuerunt ex patribus prioris sententiae Hieronymus, & Cassianus, quibus Basilus consentire videtur: aut peccarunt antequam fieret mundus corporeus, aut postquam factus est. Dicit autem non potest peccasse antequam mundus corporeus crearetur: quia statim atque Angelus peccauit, Michael & Angeli eius praebantur cum Lucifero in caelo, ex quo Lucifer & Angeli eius eieci sunt in infernum, ut communis patrum opinio fert, Chrysost. homi. 3. de verbis Isaiae, post medium, & hom. 15. in Ioan. circa finem, Nazianz. orat. 39. quae est in sancta lumina, parum ab initio, Aug. in illud Psalm. 103. Draco iste, & c. Isidori lib. 1. de summo bono c. 12. sententia 7. id quod nonnulli confirmant ex illo Apocal. 12. Factum est praelium magnum in caelo, & c. (inde tamen id probari non posse videbimus in sequenti disp. cap. 2. Deinde id ipsum probatur, quia Angelis peccatis paratus fuit ignis aeternus Matth. 25. *Ite in ignem aeternum, qui paratus est diabolo, & Angelis eius*, & 2. Petri cap. 2. *Si enim Deus Angelos peccantibus non pepercit, sed reudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos*, & c. & Iudas in sua can. de Angelis peccantibus inquit eisdem non peperisse, sed in iudicium magni diei vinculis aeternis sub caligine reseruasse: ergo statim ac peccauerunt, ignis aeternus corporeus in inferno ipsis destinatus est, ac proinde non peccauerunt, antequam corporea creatura condita esset. Neque peccarunt post corporalem creaturam productam, si multis ante saeculis creati sunt: quia ex opposito sequeretur per multa secula Angelos malos in gratia Dei perseverasse: id quod credibile non est: magis enim rationi consentaneum videtur, viam Angelorum breuiori spatio finire, quam hominum: cum Angeli promptiores sint suapte natura in operatione & electione, quam homines. Si autem dicatur, Angelos productos fuisse paulo ante corpoream creaturam: abque fundamento id diceretur: cur enim paulo ante crearentur, qui cum vniuerso corporeo creati posset: vel qua ratione id suaderi poterit probabilius igitur, magisque rationi consentaneum videtur alserere Angelos non ante creaturam corpoream, sed simul duratione cum illa fuisse productos.

CAPUT VI.

Diluuntur rationes prioris sententiae.

Reliquum est ut rationes, quibus nititur prior sententia, diluantur. prima ratio sit, qua videtur Cassianus loco citato, in hunc modum: non est credendum, Deum tot seculis ante creationem corporeae creaturae fuisse otiosum: ergo asserere debemus, Deum suam bonitatem communicasse spiritalibus creaturis antequam corporeas creaturas produceret. Hanc rationem fictilem & inanem esse censet Theod. quae. illa 3. in Gen. nam si alicuius momenti esset, probaret vti- que, Angelos ab aeterno productos fuisse a Deo, ne per aeternam durationem Deus esset otiosus. Nam quomodocumque spiritus creasset ab initio, etiam si ante corpoream creaturam illos produxisset, sequeretur, per aeternam durationem ante illorum productionem Deum otiosum fuisse: hoc autem nemo Catholicorum existima-